

Nekaj zanimivosti iz vsebine poročila "Nacionalni preizkusi znanja učencev v obveznem izobraževanju v Evropi: namen, ureditev in uporaba rezultatov":

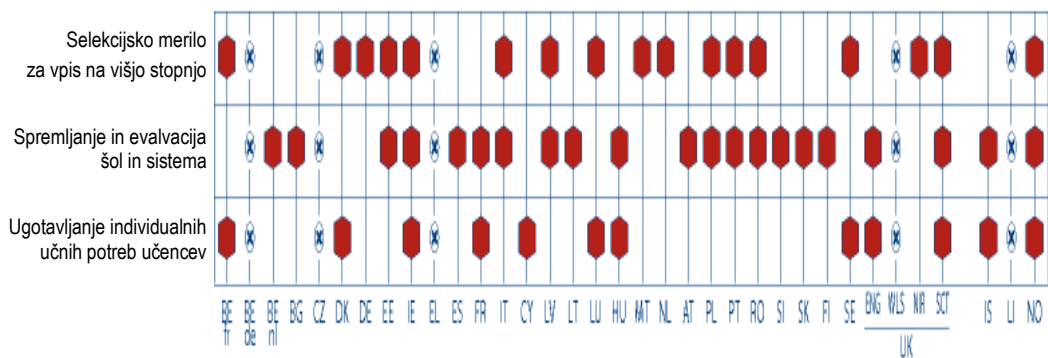
Nacionalne preizkuse znanja na stopnji naše osnovne šole poznajo v večini evropskih držav; z njimi želijo izmeriti učni uspeh učencev na primerljivih osnovah. "Eksterci", kot jim na kratko rečemo v Sloveniji, so bili večinoma vpeljani šele v zadnjih letih. V nemško govorečem delu Belgije, na Češkem, v Grčiji, Walesu in Lihtenštajnu v šolskem letu 2008/2009 še niso imeli obveznih nacionalnih preizkusov, ki bi bili razširjeni po vsej državi.

Kakšen je namen nacionalnih preizkusov znanja?

Najpogosteje se uporabljajo za certificiranje učenčevih dosežkov oziroma za vpisovanje učnega uspeha v spričevalo. Pogosto se uporabljajo tudi ali pa zgolj za spremljanje kakovosti šol oziroma vsega sistema obveznega izobraževanja. V manjšem številu držav uporabljajo rezultate testiranj za ugotavljanje učenčevih individualnih potreb. Šolske oblasti običajno uporabljajo nacionalne preizkuse za več različnih namenov, saj so strokovno, organizacijsko in finančno zelo zahteven projekt. Slovenija je po tej značilnosti v skupini držav, v kateri so še Finska, Slovaška, Bolgarija in Belgija, te rezultate na 'ekstercih' bolj ali manj uporabljajo le za en namen: z njimi spremljajo kakovost svojih izobraževalnih sistemov, vendar večina v ocenjevanje ne zajema vse populacije, temveč le vzorce.

Strokovnjaki za ocenjevanje učencev opozarjajo, da je lahko uporaba 'ekstercev' za več namenov neprimerna. S strokovnega vidika je namreč neprimerno teste, ki so narejeni za merjenje učenčevih dosežkov, uporabljati na šolah za ugotavljanje učiteljeve odgovornosti za dosežke tega istega učenca.

Glavni cilji nacionalnih preverjanj znanja v obveznem izobraževanju, šolsko leto 2008/09

⊗ Ni nacionalnega preverjanja znanja

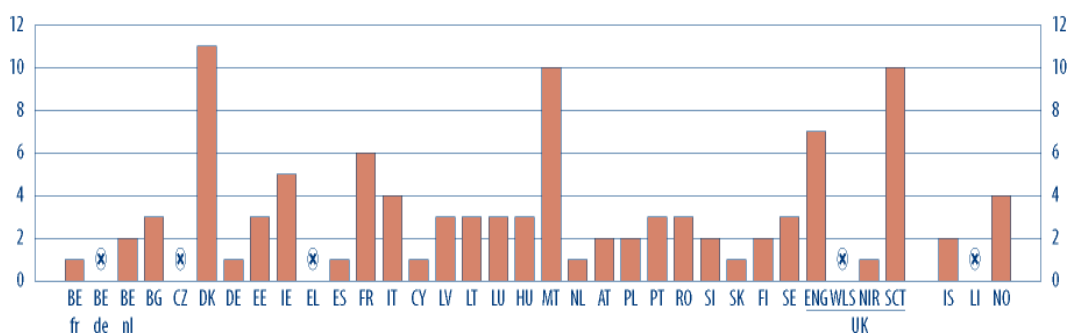
Vir: Eurydice.

Nacionalni preizkusi znanja so večinoma obvezni za vse učence določene starostne skupine. Zanimivo je, da jih opravlja velika večina učencev tudi tam, kjer niso obvezni. V nekaterih državah je testiranje precej pogosto: na Danskem na primer imajo učenci v času obveznega izobraževanja tudi po 11-krat nacionalne preizkuse znanja, na Malti in na Škotskem po 10-krat, v Angliji do 7-

krat in v Franciji do 6-krat. Šest držav organizira nacionalna testiranja v času obveznega izobraževanja samo enkrat (običajno ob koncu obveznega izobraževanja). Slovenija je med državami, ki svoje učence z zunanjimi preverjanji znanja obremenijo dvakrat. Slovensko nacionalno preverjanje znanja v 9. razredu OŠ, namenjeno spremljanju kakovosti sistema, je obvezno za vse učence. Druge evropske države, ki uporabljajo rezultate preverjanj znanja za spremljanje kakovosti izobraževalnega sistema, opravljajo 'testiranje' učencev le na vzorcih, tiste pa, ki so vpeljale 'eksterce' zaradi certificiranja ali ugotavljanja individualnih učnih potreb učencev, pa jih - razumljivo - morajo organizirati za vso populacijo.

Število šolskih let, ko je organizirano nacionalno preverjanje znanja,

šolsko leto 2008/09

⊗ Ni nacionalnega preverjanja znanja

Vir: Eurydice.

Število izpitnih predmetov je različno. Največkrat se preizkuša znanje iz učnega jezika in matematike. Znanje iz več predmetov preverjajo tam, kjer so takšna preverjanja potrebna za zaključek izobraževanja in se rezultati vpisujejo v končno spričevalo. Nekaj pa je tudi držav, ki organizirajo preizkuse znanja iz večjega števila predmetov tudi za evalvacijske namene. Ponekod, na primer v Sloveniji, spremljajo uspešnost izobraževalnega sistema tako, da vsako leto izberejo druge izpitne predmete.

Individualne rezultate nacionalnih preverjanj po šolah objavljajo le redke države. Večinoma pošiljajo šolam agregirane podatke, da se lahko šole nato primerjajo z nacionalnim povprečjem. Rezultati se tudi redkokdaj uporabljajo za zunanje evalvacije šol. Šolske politike največkrat prepuščajo šolam, da same izberejo načine, kako bi lahko izboljšale svoje delo in pripeljale učence do boljših rezultatov. V nekaterih državah je objavljanje primerjalnih tabel in rang lestvic šol glede na rezultate pri 'ekstercih' v obveznem izobraževanju izrecno prepovedano, saj so mnenja, da tovrstna informacija ne prispeva k izboljšanju pedagoškega dela, temveč prej vodi v anomalije pri vpisu in v nesprejemljivo povečevanje razlik med šolami.